

Pastuši – postavy podobné Třem králům

MUZEJNÍ
KUKÁTKO

Období kolem 6. ledna je v poslední době opět spojeno s četnými obchůzkami Třech králů, jimiž se uzavírá vánoční zvykoslovný cyklus.

Na Valašsku obcházely v minulosti během celého vánočního období i další postavy podobné Třem králům. Jednalo se o tzv. „pastuchy“. Byli to většinou tři mladí chlapci v bílých košilích s vysokými hololovitými papírovými čepicemi na hlavách a s obušky nebo dlouhými holemi v ruce. Tyto tři figury pastýřů – Bača, Mičuda a Vacula či Vaculík, někdy k nim přibyl ještě anděl, byly součástí vánoční kolední hry nazývané „valaši“ či „pastuši“.

Hra byla známa na Frenštátsku, Rožnovsku, Horním Vsacku i na Lašsku a skládala se z krátkých výstupů. Ty líčily nejprve probuzení pastýřů an-

TŘI PASTUŠI. Tyto postavy obcházely domácnosti v minulosti během celého vánočního období. Nový Hrozenkov 1932. Foto: archiv MRV

dělem, který jim zvěstoval, že se narodilo „pěkné krásné Jezulátko, Mesiáše pacholátko“. Následovalo sbírání dárek pro

Ježíška: „Já sem Bača, půjdu z předy, vezmu sobě kúsek křidy, a budu psat dary naše, co sme vzali ze salaše. Já Vacula, půjdu

s tebú, vezmu sebú flajstr medu, k tomu velkú klobásu, tři-krát sa ňú opášu. Já Mičuda, idu taky, vezmu sebú z budy gajdy, a budu vesele hrát, Ježíšek se bude smát“, a klanění se Spasiteli. Nechyběly ani verše velebící rodný kraj: „Tam se pastýř dobře má, o bohatství nežádá. Nic nemá na své jmění, vyspí se aj na kameni.“
S touto pastýřskou vánoční hrou navštěvovali mladíci jednotlivé usedlosti. Před vstupem do nich vždy žádali o svolení k předvedení hry slovy: „Daj Bůh ščěstí, milí páni! Nebyli sme dávno s vámi. Dovolte nám trošku málo, do tancu sa nám uzdálo.“ Jakmile byli pastuši přijati, začali zpívat koledy, tancovat do rytmu, vyskakovat a odříkávat své rýmované repliky.

Protože hlavním účelem koledy bylo získání darů, končila tato hra obvykle následovně: na jejím konci strhnul jeden z vystupujících čepici z hlavy a prosil o dary: „Můj milý pane, tabáčku nemáme; jak naň dostaneme, spolem vyšňupáme!“

Milada Fohlerová,
etnograf, MRV Vsetín